

NŐK VILÁGA

AZ UNITÁRIUS KÖZLÖNY MELLÉKLAPJA

Főmunkatársak:

Fanghné Gujtó Izabella, Perczelné Kozma Flóra, Raffaj Irma.

Két nemeslelkű angol nő.

Egy 70—80 éves leányt a mi fogalmaink szerint így jellemzünk: vén kisasszony. S ennek a szónak az értelme szerintünk nem lehet egyéb, mint összefoglalása egy rikácsoló s esős időkbén nyávogós hangú, parokás, kutyás-macskás, ablakban ülő, szekánt, bogaras teremtésnek. Pedig ez a felfogás már idejét multá. A korrál változnak az emberek és a típusok; ma nem ugyanaz az asszony, a leány, a gyermek, mint 50 vagy 100 esztendővel ezelőtt. Így van az idős kisasszonyokkal is. Fedezük hát fel nálunk is a szép tulajdonságokat, melyeket tőlük számúztunk. S ismerjük fel bennük is az igazi női erényeket.

Az idealizmus nincs helyekhez, viszonyokhoz, existenciákhoz kötve, hanem egyénekhez, akik bármily körülmények között legyenek is, nem engedik magukat a prózaiasságba süllyedni. Nemes lehet egy idős kisasszony szíve is.

Akikről itt el fogok beszélgetni, az két tipikus angol kisasszony. Mikor először mentem házukba, két kicsi összetöpörödött nő fogadott. De az a kedvesség, melegség, mellyel szívökre szoritotttak, egész más véleményt ébresztettek bennem s mindjárt megéreztem az egyszerű külső mögött a fenkölt lelket s a nemesen gondolkodó szellemet. És nem csodálkoztam, hogyan lakozhatik két ilyen kis testben akkora megmérhetetlen nagy lélek.

Ketten lagnak régi házukban, mely tele van egyiptomi régiségekkel, miket atyjuk, Anglia egyik leghíresebb archeologusa gyűjtött. Ebben a házban még mint kis gyermekek játszottak s az egyik szobát ma is »játék szobá«-nak nevezik.

A két testvér nagyon különbözik egymástól. Az egyik nagyvilági, a másik meg háziás. Miss Matilda több ízben volt Egyiptomban, úgyszintén Ásiában s összejárta az egész konti-

nenst. Megjegyezte, hogy Magyarországon még a házak is kedvesebbek, mint máshol.

Délelőttöként el szokott járni a képtárakba, muzeumokba, mert szereti és ismeri a szépet. Délutánjait festéssel tölti el. Oly nagy lelkesedéssel portraíroz, mint akinek egy egész világ nyílik meg szemei előtt s látja a jövőben dicsőtől koszorúzott nevét. Órákig eldolgozik vásznán s ki nem fárad. Annyi modellje jön, hogy külön jegyzéket tart róluk, hova felírja, ki hány órára hivatalos. Ilyenkor felveszi japáni zubbonyát s a játék-szobát, mely most inkább műterem, besötéti, csak a modellel vetődik erős világitás.

Szabad idejében írja s javítja kis könyveit, melyekkel nem csak ismerőseit, de még az egyszer-kétszer látott jóra való embereket is megajándékozza.

Testvére másképp él, de azért nincsen köztük nézeteltérés, mindenről egy véleményük van s oly nagy szeretetben, egyetértésben élnek, hogy élvezet őket együtt látni s hallani, amint egymásnak mondják: »you are an angel«. Maga olyan, mint egy angyal.

Miss Emily vezeti a háztartást; ő otthon ülő, utazni ritkán megy s akkor is csak Anglia határain belül. — Pár apró esetet említék, melyekből kitűnik az ő nemes, jó szive s az a szíveség, mely az angoloknak jellemző vonása.

Egyszer a vonaton ülve beszállt a kocsiba egy nő s elvett valami horgolást. Észre veszem, hogy Miss Emily lehajtja a fejét s valamit babrál a nyakánál. Nem tudom, mi baja lehet. S hát lekapcsolta a nyakáról a horgolt csipke gallért s oda nyújtotta az ismeretlen hölgynek, mondván: »Nekem nem szükséges, talán lenne szíves elfogadni.«

Nem tűri, hogy más szolgálja ki, szíveséget meg épen el nem fogad. Még a tea házakban is, vagy vendéglőben, ha a pincér megkérdezte, hogy mit parancsol, ő hozzá tette kívánságához, hogy: »ne zavarja magát, nem kell most mindjárt, egy csepet sem sietünk.« S megtörtént, hogy elfogyott a meleg víz a kannából s hogy ne fárasza a pincért, megvárta, míg a szomszéd asztalnál elvégzik s onnét hozta el a megmaradt s már csak langyos vizet.

Ha valahol reggelit rendelt, gyakran megesett, hogy a kifizetett étel jó részét visszaadta, nem mintha rossz lett volna, de mert »bizonyosan jól fog a kiszolgálónak.«

Anyám küldött alkalomszerűleg egy kalotaszegi lábzsámolyt magyar faragással, hogy adjam Miss Emilynek, ha gondolom, hogy szeretné. Úgy örült neki s anyyira megbecsülte, hogy rá nem tette volna a lábát, hanem a padló helyett az asztal tetejére tette s ozsonakor azon állott a járdinnetto.

Még az időjárásért sem panaszkodott. Mindig boldogan, meglepődötten láttam. Egy alkalomkor Deal nevű tengerparti fürdőről Ramsgatebe tettünk egy napi kirándulást. Este lekésztünk a vonatról s a szomszéd kis faluba kellett menni, mert onnét még ment egy vonat Deal felé. De mire oda értünk, már késő volt s mi tehetetlenül, aggódva néztünk magunk elé. Véletlenül megtudtuk, hogy ha újra visszamegyünk, lesz még egy kocsi, ami *talán* még ma elmegy. Ilyen biztos érzéssel jöttünk újra vissza. Fáradtan leültem az állomásnál a poros lépcsőre; sötétedett, a tenger messze tőlünk, kilátásunkat egy nagy bérháznak fala vette el. Saison közepe s ha a vonat nem jön meg, mi még egy üres előszobát sem kapunk, hol ruhástól elszunyadhatnánk. A kétségbeejtő gondolatok egymást üzték fejekben. De hát össze kell szednem magam, hogy megvigasztaljam szegény Miss Emilyt — bizonyosan el lesz keseredve. És ebben a percben egyszerre csak megszólalt: »oh, de gyönyörű a világ . . .!«

Egész lényüket a jótékonyság alkotja. Érzik, hogy sokan van szüksége rájuk és tudják, hogy azzal a segéllyel, amit másoknak adnak, nagyon olcsón vásárolnak a maguk számára lelki örömet. Keveseknek jutott osztályrészül ilyen helyes elmélet, A legtöbben csak *tudják*, hogy sokaknak nyújthatnak segélyt és nem érzik a lelki megnyugvást.

Látszott, hogy lelkesülnek egy eszméért, az Unitarismusért. Jótékonyságukat mindig ebben a körben gyakorolják. Templom építésnél, javításnál, felszerelésnél nem történt meg, hogy hozzájuk ne folyamodjanak kéréssel, melyet ők soha sem tagadtak meg. Náluk időzve szinte minden nap elvittek valamelyik múzeumba s utközben mindannyiszor beszóltak a kis, egyszerű s kopottas kinézésű néni az Unitáriusoknak valamely központjához s fekete nagy hálós kosarából előszedett a könyvek s bevásárolt zöldség, gyümölcs közül ma 5, holnap 10 vagy 20 fontot s oly szerényen mondta, hogy e csekéllyel hozzájárul ehhez vagy ahhoz az úgyhöz, mintha csak 5, 10, vagy 20 pennyt adott volna.

De hát nem is ezekről az esetekről akarok én szólni.

Minden reggel legelső lépése az volt, hogy elment egy szegény asszonyhoz, ki állandó betegségben szenvedett s elvitte neki rendszeren az előtte való napi ujságot, hogy legyen egy kis szórakozása. Nem cselédjétől küldte, de ő maga vitte el, — esős vagy hideg, szeles időkben is, mert azt mondta, hogy így jobban esik a szegény asszonnak.

Látta az igyekezetem, hogy mennyire szeretnék igazi angol kiejtéssel beszélni. S nem fáradt engem segíteni ebben egy

egész esztendőn át. Még az ABC-t is fel kellett mondjam neki *angol* hanglejtéssel, legalább egyszer egy héten s mindig türelemmel végig hallgatta, vagy háromszor egyfolytában.

A nyári szünidő jó részét Dealben akartuk tölteni s mikor oda érkeztünk, már sötét este volt. Ő egy unitárius családhoz akart szállani, de nem tudta jó címüket, s zuhogó eső kíséretében neki vágott a sötétnek és ismeretlen utcákban barangolva, fáradtan, éhesen, kereste vagy két óráig a lakást. A szebbnél szebb hotelek csábítóan néztek reánk, s ő tudta, hogy nagy kényelemben részesülnénk ott; de nem, ő nem hagyta unitárius szállásadónőjét.

A házi asszony boldog volt persze, hogy hozzá mentünk, de sokat aggódott, hogy az ő viszonyai nem engedik meg, hogy ő olyan kényelemmel lásson el mindent, mint a hotelekben. Miss Emily, hogy mentől kevesebb gondot s dolgot adjunk neki, még az asztalkendőjét is odanyújtotta, azt mondva, hogy e nélkül is el lehet lenni, ne legyen még több mosni való. És legalább egy tányért mindég megkímélt.

Soha semmitsem kicsinyel, minden hiányosságot el tud tűrni s abban valami jót, valami szépet talál. De a zsörtölődést, az elégtelenséget nem ismeri. Egyszer véletlenül egy olyan rossz szállodába kerültünk, hogy egy legkisebb irnokocska honfitársam is iszonyuan fölháborodott volna; de ő másképen cselekedett: azt mondta: »jó emberek«.

»Sir«-nek nevezik Angliában a grófokat, bárókat s kitüntett államférfiakat. Ő azt tartja, hogy ez az elnevezés mindenkit megillet, aki becsületes. Ép ezért még az utcaseprőket is »Sir«-nek szólítja. S bár tudja, hogy sokan nevetnek ezen, nem tesz másként, mert örülnek ennek a kitüntetésnek a szegény jámborok.

Elutazik messze az unitárius telepekre, csupán azon célból, hogy ott búzdítsa a hitbelieket. Nem restel ennyi fáradtságot — talán kevés pozitív eredményért. Utánjárást, kimerülést nem vesz számba, örül, ha fáradtan hajtja le fejét, mert az nap sok jót tett. Abból a sok jóból semmi sem jut neki. Mind közhasznú célokra irányulnak.

Mindnyujunkat meghatott az a bámulatos, végtelen nagy jóság, mit Miss Mathilda irántam tanusított, midőn hazajövelemkor 75 éves létére Londontól egészen Mainzig kísért. Tehát megtette a tiz órás tengeri utat Rotterdamiig, keresztül jött Hollandián s Németországon. Késő őszt lévén egy szál utas sem volt a visszafelé menő rajnai hajón, hideg, nyirkos időben is örömmel indult hazafelé, újra a nagy útnak, mert egy nagy szívességet tett — egy idegennek, kinek nem tartozott semmivel sem, s tudta, hogy e szívesség nem lesz ez életben visszafizetve; — mert hát oly nagy, hogy nem is lehet.

Halkan, aprókat lépve haladnak át az élet útjain, soha ki nem fáradnak, senki észre nem veszi őket, csak mikor jótékony-ságuk elszórt rózsáit szedik fel. De ők akkor már messzire haladtak, még a hálaszavakat sem hallják.

Vissza emlékezve rájuk, sokféle gondolat támad fejemben. Ezekből a kis epizodokból láthatjuk, hogy tulajdonképen miben is nyilvánul meg nagylelkűségük. Mert végre pénzt osztogatni annak, akinek bőven jutott, nem érdem. Valamely országban egy bizonyos mennyiségű pénzösszeg van. Ez az érték oszlik meg a haza gyermekei között. S ha valaki nagyobb mennyiségnek van a birtokában, ezáltal másokat rövidített meg, s mondhatnók: másokét bitorolja. És, hogy ebből olyanoknak juttasson, akik véletlenül semmivel sem bírnak, — kötelessége... (kéne hogy legyen).

Segély alatt csakis a pénzt értjük s ez a baj. Ez csupán csak jó eszköz arra, hogy a jó tett meglegyen.

A bizalom, az igazi testvériség soha sem fog létesülni a jó és rossz módúak között, míg csak közvetve érintkeznek egymással, míg nem lépünk be a szegény lakba, míg nem tekintjük magunkat velük egyenlőknek, és míg abban a hiszemben vagyunk, hogy csak mi segíthetjük őket, mert ők szegények ahhoz, hogy viszont segítsenek bennünket.

De miben szegények? — Pénzben. — S hát a gazdagság oly nyomorúlt volna, hogy csak a pénz képezné azt? Hát az erkölcs, az ész, a lelki boldogság és a jellem? Haszontalanságok ezek? A pénz, amit mi adhatunk, mélyen áll ezek alatt; s amivel ők bírnak: a boldogság, a becsületesség, a jellem, a gondolat, az az igazi kincs; s mi mindezt félre értjük, nem értjük; — avagy megszoktuk a gyarló tömeg itéletét, gondolkodását. — Mi, ha egy ilyen igaz ember, meg egy pénzben gazdag pöfeteg jön hozzánk, ezek közül a pénzest bevezetjük legszebb szobánkba, órákig elcsevegünk vele; a másik hadd várjon addig a hideg előszobában, vagy ha nincs *nagyon* fontos dolga, jöjjön el holnap. Hogy mindezen nem háborodnak föl azok, annak az az oka, hogy mi elszoktattuk őket az igazságtól. — A megszokás rémséges bűnököt helyesel.

Tehát segítsünk lelkileg, mert több szükség van erre. Annak a szegénynek, akinek a lelke elfásult, akit nem érdekelnek ember, világ, oltuk a szívébe a lelki nagyság fönségét, a szép érzéket, a művészet iránti fogékonyságot, s a munka örömeit. Ez vigasztalja őket rongyos kis viskójukban, s ha onnét ki is lépnek, a természet ezer szépsége elfeledteti bánatukat. Képkiallításokon, koncerteken, felolvasásokon kellene ingyen helyeket szorítani azoknak, akik, sokan méltóbbak ilyen helyeken jelen lenni, szám-

talán selyem ruhával fedett gyarlóságoknál. Ha mi ezt nem vihetjük ki, kisebb dolgokon kezdjük, s ezeket hagyjuk azokra, akik nálunknál több tevékenységet tudnak kifejtetni, vagy szabadabb kezük van.

A virág a jó és szép érzéknek a legelső fejlesztője. Hono-
sítsuk meg ennek ápolását minden szegény lakban. Egy-két
cserepet mi is adhatunk nekik; magyarazzuk meg azok szépségét,
ők majd gondozni, szaporítani fogják; nem kerül nekik semmibe
sem, s a jó hatás be fog következni. Járjunk el hozzájuk gyak-
ran; olvassunk fel nemesítő szép dolgokat; vigyük őket üdítő
sétákra; a természet és művészet szépségének megértésére tegyük
fogékonnyá, a halhatatlan nagy eszméket rajongásuk, szerelmük
tárgyává, s a nemes tettekre képesekké.

Még egy van, amit utolsónak hagytam, ambár az első —
a hit. Hisz ők ezt mind nem ismerik; s azok a nemes jellemek,
akik közöttük vannak, sokkal tiszteletreméltóbbak azoknál, akik
a pénzben gazdagabb osztályból kerülvén ki, jó körülmények
közt nőttek fel s így minden nagy és nemes cél könnyebben
elérhető általuk.

Segítsünk hát! Ne olyanért fáradjunk, ne olyanért csele-
kedjünk, kinek körülménye mindent lehetővé tesz. De ha olyat
látunk, kiben *csak* egy vágyó szikra világít, egyéb semmi, ma-
gában és körülé is minden sötét, élesszük e fényt — ránk is
világít s fellángolhat messze a magasba. — S ahol felragyog
egy rozsdafoltoktól megtisztult acél, ott szórjuk a babérleveleket
— a rozsdá helyére.

Mikor segítünk, ne akarjuk e tettünket lerázni nyakunkról,
legyen az olyan jótett, melyért fáradunk, dolgozunk, nélkülö-
zünk, — és jóleső, — és megelégedett, — és boldog utóérzettel.

Ne tallért szórjunk ki a zsebünkből, — kincses ládánk a
szívünk legyen.

Ezeket a gondolatokat ébresztette bennem ennek a két
nemes hölgynek a példája, akik a »Channing House School«-t
alapították és ebben szívök nemes érzésének tündöklő ténye-
ként, a magyar unitárius leányok számára fényes alapítványt
tettek, melynek élvezése mindnyájunknak, kik ott valánk, életünk
legkedvesebb korszakát képezi.

Pákey Márta.

Az ima.

Önző kufár nép az ember
Nem gondol többé Istenével sem,
Azért el nem mondanám én
Ha bánat dúl a szívem rejtekén.

Miért is mondanám nekik
 Ők e fájdalmat úgy sem érthetik,
 Önző nép fölötti bánat
 Kufár szívtől részvétet nem várhat.

Hozzád fordulok Istenem!
 S itt fájdalmam enyhül érzem.
 Mert az ima meggyógyítja
 Mire a földnek nincsen balzsama.

M. Májay Berta.

Valami a nőknek a szavazati jogért folytatott küzdelméről Angliában.

Nem tudom, mennyire fog e kis cikk beletalálni e lap többi cikkei közé?! Nem lesz-e csatakiáltás egy békés társaságban?!

Mindenekelőtt méltóztassanak megjegyezni, hogy én egész tárgyilagos álláspontot foglalok el e kérdést illetőleg, bárha, választások idején, egyik v. másik havasi polgártársam polgári működéséről elmélkedve, megvallom egész töredelmesen, voltak nekem is néha napján lázadó gondolataim.

A nők mozgalma a szavazati jogért Angliában negyven éves múlttal bír és azon most már idős dáma, ki a jelenlegi liberalis miniszterelnök Campell-Bannermann által a múlt 1906. év tavaszán a százakra menő országos küldöttségekkel (köztük sok férfi) fogadtatott, ugyanaz volt, ki negyven évvel ezelőtt, a mozgalom kezdetén, szónokolt az akkori miniszterelnök, úgy gondolom Gladistonnak.

Negyven év szép idő és a nők még sem érték el céljukat. De mégis négy évtized nem veszett el az ügyre. Mind több és több nő találta igazságtalannak, hogy ki legyen zárva a legszentebb polgárjognak gyakorlatából, mind több és több férfi csatlakozott a nőkhez ezen küzdelemben.

Nagyszabásu szervezkedésükben az egész országot (Anglia) behálózták és létrejött a szavazati jogért küzdő nők nemzeti egyesülete (mi talán országosnak neveznők) a National Union vagy egész teljességükben mondva: »The National Union of Women's Suffrage Societies« vagy legrövidebben mondva N. U. Az angolok rendkívül szeretik a rövidítéseket pl. a liberalis miniszterelnököt Cambell-Bannermann C.-B.-nek nevezik, termé-

szetesen e tiszteletlenséget inkább az uralomból kiszorult conservativok engedik meg maguknak.

Ebbe a nagy országos egyesületbe belépésre szólították fel a különböző női egyesületeket, melyek csatlakoztak is nagyobb részt. A férfiegyesületek közül csakis egy parlamenti párt az ötven tagot számláló független munkáspárt (independent labour party) állott meliélük tömegesen. E munkás követek közül nem egy követ hordott fiatal korában, általuk és s női munkásegysületek által a mozgalom demokratikus eleme domborodik ki. Hogy mily hatalmas tömeg áll a női munkásegysületek mögött, kitűnik egyik munkásnőnek a nyilatkozatából, ki az 1906 május 19-én tartott nagygyűlésen 90.000 társa nevében emelte fel szavát. Sajátos vonása e küzdelemnek, hogy ledönti a társadalmi válaszfalakat, a királyi rokonsággal bíró előkelő hölgy és az egyszerű munkásleány, a piros nyakkendő szákétor munkásképviseelő és a szalonkabátos mágnásképviseelő egymás mellett küzdenek. Azért emelem ki ruházkodásukat, mivel az alkalomszerinti öltözésben művész angolok eddig a parlamentben az estélyi öltözetet tették kötelezővé, mielőtt az ötven munkásképviseelő letelepedett közélük. A nagy tömeg (a nem munkás) azonban ragaszkodik a tradícióhoz most is.

A National Union (nemzeti országos szövetség), mely ezer és ezer tagot számlál Anglia (a tulajdonk.) minden részében, szélsőbb és mérsékletebbes árnyalatára oszlik. A szélsők nem riadnak vissza a botrányok rendezésétől sem és ezeknek tulajdonképen külön vezetők is vannak. Ilyen botrányt rendeztek a nők legelsőbben a parlament rácsos karzatja mögött. (A nőket ugyanis az angol parlamentbe csakis rácsok mögé engedik be.) A beavattottak nagy tömegben jelentek meg, magukkal vívén egy zászlót, melyre óriási betűkkel rá volt nyomtatva «Szavazatot a nőknek». E zászlót aztán adott jelle hirtelen kidugták a rácsok közül. Lett aztán kavardás alól, fenn. A képviseelők (kiknek nincs mindeniküknek helye) csak úgy toltak a terembe, látni a csodát. A békésen ülő nők fel voltak háborodva, hogy akaratlanul ily botrányban kell szerepelniök és ártatlanul szenvedniök, mivel kivétel nélkül az összes asszonyokat eltávolították a karzatról. A mérsékelték elítélik ugyan ezeket, de azért nem szakítanak velök. Ez az eljárás ismét teljesen angol. Az egyéni szabadság tiszteletben tartása.

E pár sorban akartam néminemü fogalmat nyújtani e hatalmas mozgalomról.

Butyka Vilma.

A nők munkája az egyházban.

Manchester, 1907. április 8.

Ha egy pillantást vetek a körül levő egyházközségek socialis életére, azt látom, hogy az emberi természetnek követelménye, a rendes napi munkán kívül az elfoglaltság és szórakozás, nagyszerűen van egyesítve az egyházi étellel. Az erkölcsi tanítás tehát nem úgy ment itt, mint ahogy sok helyen találjuk. Értem itt ugyanis azt a nevelést, amelyet tesz pld. az a szülő, aki folytonosan korholja gyermekét, mert nem úgy tesz, mint ahogy kellene, de sohasem mutatja meg azt az utat, amelyen haladnia kell és azt a munkát, amelyet végeznie kell s így nemhogy nevelne, sőt ellenkezőleg, gyöngitené a gyermek önbízalmát s mintegy beléneveli a különben tehetséges és jóindulatu gyermekbe azt, hogy ő rossz.

Nincs talán könnyebb téma péld. egy predicatio megírására, mint előtárni és ostorozni a gyülekezet bűneit. Az angol lelkészek a nehezebbet és sikeresebbet választották. Tanulmányozták az emberi társadalmat, társadalmi szokásokat, s azokat nem írtották, hanem jobbakkal, keresztényiebbekkel cserélték fel. Ha egy «Monthly Calendar»-t, azaz egy minden hó elsején és minden egyházközségben kibocsátott programot átnézünk, amelyben a következő hónapban végzendő munka és tartandó társas összejövetelek jegyzéke van felsorolva időrendben, azt látjuk, hogy a hónap 30 napjára gyakran 40, de 20-nál kevesebb ilyen programpont soha sincsen. Megjegyzendő, hogy ez összejövetelek egyszerre szórakoztatók és hasznosak is.

A „*A Nők Világa*“-ban azt a munkát szeretném leírni, amit a nők végeznek. Megjegyzendő, hogy ők végzik a nagyobb részt. Nem említtem itt a vasárnapi iskolával kapcsolatos munkát, irodalmi s többféle társaságokat, hanem csupán és pedig a közeli egyházközségben levő Longsight-on levő nők munkáját. Ez egy közepeszerű inkább kisebb gyülekezet. Bár a nők minden, az egyházközségben levő egyletben, a nagyobb részt képezik, de tisztán nőkből alakult egyletek az u. n. „*Nők Egyházi Segítő Társulata*“ (Ladies Church-aid Society); „*Leányok varró osztálya*“ (Young ladies sewing class) és ezekkel kapcsolatosan a „*Társas estélyek*“ (Social evenings).

I.

A „*Nők Egyház-Segítő Társulata*“-nak tagjai az Egyhk. férjes női. *Célja* pénzzel segíteni az egyházközséget, amelyet

azoknak a munkáknak az árából kapnak, amelyeket saját maguk készítenek.

Összejövetelők van minden második szerdán estve 5 órakor. Kezdődik teával. A tea ára abból az összegből van fedezve, amelyet minden ilyen alkalommal a tagok fizetnek (60 fillér). De ez összeg a tea költségén kívül elég arra, hogy a kézi munkához szükséges anyagot is előállítsák. A teához szükséges felszerelésük ugyanis állandóan megvan az iskolaterem szomszédságában levő kisebb szobában s minthogy ezt saját maguk készítik és szolgálják ki, nem jön többre személyenkint a tea és sütemény, mint 10—20 fillér. Tea után a nők 2—3 órát maradnak a teremben, amely idő alatt a társalgás mellett hasznos ruhadarabokat, himzés, csipke stb. készítenek. Az így készített tárgyakat az u. n. „*Sale of work*“ *munkák eladásán* értékesítik. Ez egy minden évben és rendszeren novemberben tartott munkaállításon történik, amely 2—3 napon át szokott tartani.

A munkák nemük szerint osztályozva és az iskolateremben kiállítva vannak. Kihirdetik az egyházi Lapokban előre s aztán a lelkes nők, kiki a számára kijelölt helyet elfoglalja, a tárgyakat szabott áron eladják. Ez egyházban tavaly ősszel (50 font) azaz 1200 korona volt a bevétel e munkák árából. Ezzel aztán segítik az egyházat és iskolát. Ez eredményezi azt h. az iskolában mindenütt piano, csinos harmonium, képek stb. minden, csak nők által kitalálható, csinos berendezések vannak. Másik ilyen társulat, a

II.

»*Lányok varró osztálya*«. Erről közlöm, azt a rövid cikket, amelyet a társaság elnöknője a kérésemre levélalakban nekem küldött. (1907. febr. 20.)

»Amenynyire röviden lehetséges, tájékoztatom arról a munkáról, amelyet mi a »Lányok varró osztályában« az egyhk. és iskola alapjainak növelésére, végzünk. A lányok (több fiatal férjes úr is van közöttük) az iskola fiatalságát képviselik. E munkára ők a »Nők Egyházsegítő Társulatából« vannak kiszakítva és egyesítve, minthogy úgy találtuk, hogy a fiatalab-
bak inkább szeretnek munkálni azok társaságában, akiknek társalgása a munka ideje alatt olyan tárgyakról foly, amelyek iránt ők inkább érdeklődnek. Nem óhajtván tehát »Idős fejeket rakni fiatal vállakra« gondoltuk, hogy e szétválasztás nagyon is ajánlatos.

Ezt követi az, hogy az ők munkájuk jellege eltérő az idősebbektől. Vezetni a fiatalokat munkájukban s serkenteni őket arra, hogy azt a legjobban csinálják, egy-két idősebb, férjes

nő (akik szeretik a fiatalokat) velük dolgozik. *Gyűlésünk* van a téli hónapokban minden szerdán este, mindenki alá ír hetenkint egy kis összeget. Ez egy alapot képez, amelyből az anyagot vásároljuk a munkához. A cél, olyan tárgyakat előállítani, amelyeket az évi »Munkák eladásá«-n valószínűleg értékesíteni lehet az Egyhk. alapjának növelésére. A heti gyűlések kellemesek. Kedves társalgás van a munka ideje alatt és minden úgy van előkészítve, hogy az összejöveteleket kellemessé tegye, úgy hogy mindenki kedves szórakozásnak s örömmel tartsa dolgozni jönni. Így aztán munka és élvezet egyesítve van a munkákban, amelyeket az Egyhk. és Iskola segítségével előállítunk. Martha Wright.«

III.

A nők által rendezett, nemesen szórakoztató »*Társas Estélyek*« (Social Evenings) a téli hónapokban szintén igen kellemes szórakozások. Céljuk, hogy alkalmat adjanak a tagoknak összejövetelekre, találkozásokra, szóval társas érintkezésre és egyesülésre.

Tagjai mindazok, akik évenként 3 korona tagsági díjat fizetnek.

Estélyek. Körülbelül 6-szor a téli hónapok alatt, azaz egyszer egy hónapban tartanak estélyeket. Ideje szombat este 7—8 órától 1/211-ig. Az estély programja ének, zongora-játék, tánc, monolog stb. váltogatva. A táncszám sohasem hosszabb 5—6 percnél. A zenét a tánchoz és énekhez valamely tag piano játéka szolgáltatja. Így nem unalmas senkire nézve, minthogy a pontok különbfélék és gyorsan váltakoznak egymásután. Közben teát és süteményt szolgálnak fel a nők, e célra 15—20 perc szünetet tartva. Rendesen 60 fillér a belépődíj, amelyből nemcsak a teát állítják elő, de valamely alapot is segélyeznek.

A felsoroltakon kívül még sok más munka van, amelyben a nők részt vesznek. *Látogatják a vasárnapi iskolákat, a szegényeket, segítik a ruhátlan gyermekeket téli ruhával,* tehát keresztényi munkát végeznek a szó legnemesebb értelmében. Nem régen voltam egy nyilvános gyűlésen, ahol egy nő a szegény gyermekek segélyezéséről beszélvén, nem volt egyetlen ember a teremben, aki ne könnyezett volna a szegény gyermekek helyzetének előadásán, amelyet csak nő írhat le oly szépen, meghatóan és közvetlenül.

Aki e sorokat olvassa, könnyen arra gondolhat hogy az angol nők egyebet sem tesznek, mint ezeket *a közügyeket végzik.* Ha végignézzünk a parkokban a gyerekkocsik mellett nemcsak cselédeket, de tán több mamát látunk. A mindennapi házi munkában megvan mindig egyformán a saját kiszabott részük. Az

iskolának valóban támogatói. Pld. A vasárnapi iskola újévi ünnepén hallva és látva a kis lányok és fiuk szép énekeit, szavalatait, mikor kérdeztem, hogy ki tanította ezekre, egyhangú volt csaknem mindenik felelete, hogy a mamája. Egy másik dolog, amit gyakran hallhatunk s néha láthatunk is az, hogy sokan azt tartják, hogy a *fakanál nyele és a zongora billentyű, a mosogató-ruha és selyem hímző-pamut*, összeférhetetlenek, azaz ugyanazon személyhez nem illenek. Ezt nem fogadom el az angol nők nevében.

Három nappal ezelőtt voltunk 2 barátommal a közeli városban (Urmston) az angol középosztályhoz tartozó családnál. D. u. 3—¹/₂ óráig a házi 2 lányt s a jelenlevő barátnőjük sorban játszták a zongoradarabokat német, olasz és angol szerzőktől. Egyik házi lány egyszer csak nem volt látható s 10 perc múlva a teázóba hívtak, ahol minden példás rendben volt felterítve. Tea után a házi ur a kis virágházba vitt minket, megmutatni kedvenc növényeit, amelyeket ő nevel, gondoz szabad idejében. Visszatértünkben két útunk volt a (drawing-room-ba) társalgó szobába. Én olyan kajtár voltam, hogy tévedésből azon mentem, amely a konyhán vezetett át. És bizony mindkét házi kisasszonyt ott találtam a teás csészek s más evőkészletek mosása közben. A lányok, akiket előbb művészetükért bámultam, most kétszer-háromszorta nagyobbak lettek.

Nem akarom azt következtetni ebből, hogy mindenütt így van, de hiszen nálunk sem mindenütt egyformán van. Mindenütt vannak asszonyok a szó közönséges értelmében, s mindenütt vannak nők, a szó nemes értelmében.

De nem akarok közelebb menni a tárgyhoz, nem akarom magamat tekintélynek tolni fel e tárgyban, minthogy nem is tudok közelebb menni s nem is vagyok tekintély.

Azokat írtam amiket láttam és hallottam.

Kiss Sándor.

Munkakereső nők „Otthona“.

(Folyt. és vége.)

Nagy öröm nekünk és sok fáradságunk jutalmát vesszük, mikor oly jólelkű úrnőkkel találkozunk, a kik mernek próbát tenni és segíteni kívánnak bennünket abbeli törekvéseinkben, hogy munka-adás által mentjük meg újabb bukástól azt az egyént, aki már egyszer az élet utain megtántorodott.

Ezen cselédekről mindezideig jó híreink vannak, megbecsülik magukat és kenyéradóik meg vannak velök elégedve.

Fárasztó feladata Korócznének a börtönbe való rendszeres járás.

Hetenkint kétszer keresi fel a rabnőket, tanítja őket írásra, olvasásra, kézimunkára; 1399 napszámot fizettünk azon rabnőknek, a kiket megtudott kézimunkára tanítani. Többnyire egészen tudatlan egyént kap, pár hónapi tanítás után azonban oly jól dolgoznak, hogy a legkényesebb igényű úrnőt is ki tudják elégténi. Felolvas nekik, imádkozik velük, biztatja, bátorítja úgy az egészségeseket, mint a betegeket; ez utóbbiak közül 5-en haltak meg az őszön, köztük egy 17 éves leány.

Odaadó szeretettel végzett nehéz munkájának jutalmát e kis Otthon vezetőnöje az Úrtól várja. Az a tudat ad erőt gyengeségének, hogy mindent, a mit az Úr Istennek nevében cselekszünk, legkisebb vagy legmegvetettebb testvéreink javára, az Életnek könyvében van feljegyezve.

Az elzárt asszonyok családjai iránt való érdeklődés is súlyos munkával jár. 15 esetben részesítettünk elhagyatott gyermekeket, betegen fekvő férjeket, vidékre igyekező szabaduló rabnőket segélyekben, melyeknek kieszközlése ugyancsak sok fáradsággal járt. De a jóakaró barátaink, tekintettel azon tényre, hogy valláskülönbség nélkül segítünk ott, a hol tudunk, sok előzékenységgel, jósággal vannak irányunkban. A főváros, a börtönügyosztály urai, ügyvédek és főorvos urak mind messze menő szivességekben, anyagi segélyekben részesítettek.

Így ezen urak segítségével történhetett meg, hogy a főváros egy beteges, kenyérkeresetre képtelen fiatal leányt 10 kor. havi segélyben részesít. Az igazságügyi minsztérium börtönügyi osztályfőnöke közbenjárására kaphattunk 180 koronát a Rabsegélyző-Egylettől, a mely összeggel oly árván maradt gyermekek házbérét tudtuk kifizetni, kiknek anyjok még egy évig lesz elzárva.

Öt esetben tudtuk betegeinket a kórházba elhelyezni, 2 közülök ott meg is halt. Egy vak asszonyt pedig a vakok intézetébe vétettünk fel.

Otthonunkban ez idő szerint 4 védencünk időzik.

Egy Kúnságból Budapestre feljött fiatal leány, úgy mint a fennemlített szűzban szenvedő 20 éves leány, kinek gondját már több éve, hogy a Lorántffy Zsuzsánna-Egyesület felvette, de csak úgy, hogy nyáron 6 heti fürdőzésről gondoskodott, a többi időt a klinikán töltötte; ez idén azonban a pöstyéni kúra, melyet az orvosok biztatására kétszer is használt, oly lényeges javulást idézett elő, hogy a nehéz, kórházban való tartózkodást a meleg családi étellel tudtuk felváltani.

Idejét ügyünk előmozdítására használja fel, például ő készítette elő az iskolára azt a kis zsidó fiút, akinek anyja a börtönben van. A bennlakó 12 éves árva kis leány ruháit ő tartja rendben, a kapott jó, de nagy ruhákat ő alakítja át és ha ideje engedi, szép himzéseket készít. Negyedik védencünk szintén egy 21 éves árva leány, aki minden támasz nélkül volt az élet forgatagába kidobva. Most Otthonunk Mártája: takarít, főz, dolgozik. De nagy szükség is van munkájára, mert az ideiglenesen bentidőző védenceink mellett, november hó 15-től fogva 16—18 gyári munkásleánynak adunk olcsó pénzen meleg ebédet, hogy az utcáról tartsuk vissza őket hogy jó táplálék útján nehéz munkájuk teljesítésére megkapják a szükséges testi erőt.

Ha elgondoljuk e szerencsétlen 16—20 éves leányok sorsát, kik reggel 7-től este 9-ig mást nem esznek, mint hideg felvágottat (akinek telik) és délben nem tudnak hol megpihenni, fülledt levegőből, gépek zakatolása elől menekülni, mert ki Ó-Budán, Kispesten vagy Rákos-Palotán lakik; nem hiszem, tisztelt olvasóim, hogy elítéljenek azért, hogy e munkával is megpróbálkozunk.

Csak egy kívánságunk van, csak egy cél lebeg szemeink előtt: mentül több fiatal lelket megmenteni az életnek s visszaadni a társadalomnak, ma, amikor ott vagyunk, hogy azzal kell kezdenünk, hogy enni-inni, hajlékot adjunk a nélkülözőknek, hogy lépésről-lépésre Megváltónkhoz tudjuk őket vezetni, akinek parancsolatait teljes lelkünkben igyekezünk e felsorolt munkák hív teljesítésével követni.

Ez Otthonunk fenntartására szükséges anyagi eszközöket eddig majdnem kizárólag a magas kormány igazságügyi minisztériumától kaptuk.

A bajok nagyságához mérten elenyésző csekélység az a munka, amelyről most beszámoltam, de tekintettel arra, hogy majdnem kizárólag egy gyenge nőnek első évi, kezdő munkájáról van szó, mérhetetlen az!

Mit lehetne elérni, ha még csak egynehányan tudnának e munkához csatlakozni?!...

Angliára utalok, ott látjuk, mire képesít az igaz hitből eredő munka. Sok és nagy bajok mellett mennyi nyomort enyhítenek, mennyi könnyet szárítanak fel az önfeláldozó munkát teljesítő névtelen adakozók, munkások.

De nem csüggedek, reményem nagy, hogy minálunk is felvirrad, mert tudom, hogy: »Az égből letekint az Úr és látja az embernek minden fiát«... És lelkemből hiszem és bizom abban: »hogy megszabadítja a haláltól Ő a lelkeket és eltartja őket az éhségben«. (Zsolt. 33—13. és 19.)

Dessewffy Emma.

Az unitarizmus missiója.

Az unitarizmus missziója, hogy az emberiséget segítse magasabbrendű és az ediginél szellemibb hitre, mert az unitarizmus nem teológia s nem is csak filozófia, hanem élet. Az unitarizmusról legkevésbé mondható az, hogy valamely vallás tagadása. Nem tagadás, hanem összefoglalása mindannak, ami a régi vallásokban jó és szép. Senki sem lesz unitáriussá addig, amíg saját belátása rá nem viszi. Hogy valaki unitáriussá legyen, el kell hagynia a régi teológiát, de nem szűnik meg vallásos lenni. Az aki elveti a régi nézetet s amit nem ért, megszűnik ugyan óhitű (orthodox) lenni, de még nem következik, hogy unitáriussá lett, mert az unitarizmus pozitív hit. Hiszi, hogy a világegyetemben szeretet az egyedüli isteni hatalom s hogy végül az egész emberiség ezt fogja elfogadni. Hiszi, hogy az ember haladása, az állatból az emberen keresztül a szellemibe, most folyamatban van s egykor teljessé lesz. A nyilvános istentisztelet ezt az ó hitet kell hogy kifejezze.

Stone W. György.

KÜLÖNFÉLÉK.

Nők a Dávid Ferencz Egyletben már igen szép számmal vannak, de még nem elegendő, hogy a Nők Világát ellássák a kiadás költségeivel. Hát a sokféle jótékonyág! Hát a szegény lányoknak imakönyvekkel s más jó olvasmányokkal ellátása! Mindenikünk tegyen valamit lapunk érdekében. Női kézimunka adományokat kérünk az őszi sorsolásra.

Dr. Mertineau Jakab a híres bölcsész még mindig foglalkoztatja az angol unitáriusokat. Emlékére Norwich városban gyönyörű emléképületet fognak emelni. Ez épület gyűlésterem és vasárnapi iskolai helyiség lesz.

Az angol unitáriusok nőpajja, tiszt. Petzold Gertrud kisasszony Berlinben az Architektenhausban, előadásokat fog tartani az ó és új profeciáról. Első eset, hogy unitárius pap beszél Berlinben. Reméljük nem lesz utolsó.

Hymen. Lapunk szerkesztője leányát, Boros Ellát, május 6-án nőül vette dr. Hintz György gyógyszerész. A polgári esketést a kolozsvári anyakönyvi hivatalban Szvacšina Géza polgármester végezte. Innen az unitárius templomba vonultak, hol Péterfy Dénes lelkész adta az ifjú párra az egyházi áldást, a templomot megtöltő előkelő városi közönség előtt.

Nagy János nyszentlászlói lelkész leányát Margitot nőül vette Gál Elek m. kir. szől. és bor. felügyelő, ny.-gálfalvi lelkész Gál Elek fia. A papi gyermekek fényes menyegzője pünköszt másodnapján volt. Fazekas Lajos lelkész adta rájuk az egyházi áldást lelkes, szép beszédben.

Pákey Márthát, Pákey Lajos főmérnök leányát, május 7-én eljegyezte dr. Szentmiklósy László főispáni titkár (Dicsőszentmárton).

Barabás Aranka, dr. Barabás Abel temesvári tanár leánya, május 15-én tartotta esküvőjét dr. Klét István ügyvéddel.

Péter Lajos, székelykereszturi gymn. tanár a napokban tartotta eljegyzését Barra Rózsi kísasszonnyal, Barra Lajos körjegyző leányával, Homalmáson.

Most is vannak martirjai a halálnak. Egy nőtől levelet kaptunk. Már korábban is írt, s mindig éreztük a soraiból, hogy szenved vallása miatt. »Férjem haragszik, hogy nem álltam ki a vallásomból katolikusként. Annyit kinoztak, hogy beteg is voltam bele. Egyszerre két-három pap kinozott, de én azt mondtam, ha ki kell állni inkább meghalok, de mégis katolikus nem leszek. Most nekem, mint egy eltévelyedett juhnak nyáj nélkül, igen fáj a szívem. Minden örömöm a kis imakönyvemben, meg a Közlönyben találok. Boldog lennék, ha igaz lenne, amit beszélek, hogy itt is fognak egy unitárius templomot építeni.«

Özv. Földessy Sándorné, Gyulai Antonia, a Gyulai Pál édes testvére, a jóságos szívű nő, ki 20 éves özvegység sokféle küzdelmével növelte föl hat gyermekét, rövid szenvedés után elhunyt 76 éves korában Désen, leányánál, Vásárhelyi Boldizsárnénál. A nagy idők szép emlékei s szép családja gyöngéd kötelékei fűzték az élethez, melytől megváltan most már a kolozsvári temető néma lakói között pihen.

Mai számunknak mindenik cikkét külön szeretnők olvasóink figyelmébe ajánlani!

Házi tanácsadó.

Savanyutejes pogácsa. Ha a tej jól meg van aluva, lefelezve szitára kell tölteni s addig hagyni rajta, míg a savója lecsurog. Ilyen tejből, ha van egy fertály, a következőket tesszük hozzá: két marék liszttel a gyuródéskán tojás nagyságu zsírt elvegyítve, hozzá kell tenni két kávéskanál czukorport, egy kávéskanál szódadikarbonát, fél kávéskanál só s a fertály aludtejet jól össze kell gyurni, ha lágy, még annyi lisztet adni hozzá, még rétestészta keménységű lesz, kisujj vastagra kinyújtva, pánkóvágóval kivágva, mint a tepertyüs pogácsát úgy kell kisütni.

Raffaj Irma.

TARTALOM:

Két nemes lelkű angol nő, Pákey Margit. — Az ima. M. Májai Berta. — Valami a nőknek a szavazati jogért folytatott küzdelméről Angliában, Butyka Vilma. — A nők munkája az egyházban, Kiss Sándor. — Munkakereső nők „Otthona“, Dessewffy Emma. — Különfélék. — Házi tanácsadó. Raffaj Irma.

Nyom. az „Ellenzék“-könyvnyomda sajtóján Kolozsvárt.